

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegrafulu este de dóno ori pre septemana: Duminica si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditiua foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cátra expeditiua. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. n. ar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 90.

ANULU XXIII.

Sabiu 13/25 Novemvre 1875.

(tru celelalte párti ale Transilvaniei si pentr. provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. v. n. o jumetate de anu 4 fl. v. n. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru întâia óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóua óra cu 5', cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2, cr. v. n.)

Austri'a si Ungari'a.

Gásimu in jurnalulu „les Debats“ dela 14 Novembre, unu articolu care ni se pare ca trage cu claritate tóte trasurile principale ale organizárei statului austro-ung. si credemu ca este si utile si amasantu sa reproducemu acestu articolu pentru lectorii nostri:

„Organisatiunea dualistica a imperiului austro ungaru, astfeliu cum a fostu stabilita in 1867, contine, dupa cum se scie, trei felii de corpuri politice deliberante: Delegatiunile pentru afacerile comune ale celor dóue jumetáti ale monarchiei, cele dóue parlamente independente din Vien'a si din Pest'a, si dietele provinciale. Fiacare din aceste corpuri are sesiunea sea anuala, si campani'a parlamentaria a unui anu se compune din trei fetie diferite care succedu un'a dupa alt'a. La inceputu cându erá vorb'a sa se puna in practica institutiunile cele noue si sa se completeze prin numérose legi organice, acestu mecanismu parea fórte complicatu si functioná cu óre-care greutate. Erá o asiá mare gramadire de lucrári incátu guvernulu d'abiá cu mare anevointia putea sa le distribue astfeliu incátu fia-care corpu deliberantu sa póta tiené la tempu sesiunea sea anuala. Anulu parea fórte scurtu pentru cá sa póta cuprinde totu cerculu discutiuniloru parlamentarie. Deliberatiunile erau continue, diferitele sessiuni veneau un'a dupa alt'a, se fractionau si se incurcau; reprezentantii natiunei, mai alesu acei'a cari erau totudeodata si membri ai dieteloru provinciale, ai parlamenteloru si delegatiuniloru, mai ca n'aveau repaosu. Putienu câte putienu cu tóte acestea acestu mecanismu s'a simplificatu, s'a regulatu. Astadi functionarea sea nu mai lasa nimic'a de doritu si nu mai face nici macaru efectulu unei prea mari complicatiuni. Guvernulu a reusitu sa inchida cele trei fetie ale campaniei parlamentarie intr'unu spatiu de siepte luni aprópe si sa fipseze aprosimativu epóc'a si durat'a fia-cárei'a din ele. Ceea ce a contribuitu mai multu la acestu resultatu, este aceea ca, de doi ani, guvernulu se afla in positiune sa presinte la tempu diferitele bugete si sa faca sa fia votate mai inainte de inceperea exercitieloru.

„Cea dintáiu fatia, aceea care presinta unu mai mare interesu pentru strainatate, sesiunea delegatiuniloru, s'a inchisu la 17 Octomvre. Corespundintiele nóstre vienesse ne-au tienstutu in curentulu deliberatiuniloru loru, si lectorii nostri sciu ca rezultatele sesiunei au fostu din tóte puncturile satisfacátorie. Pre de o parte ea a lasatu sigurantia ca, cu tóte evenimentele care se petrecu in câteva provincii din Turci'a, pacea generala nu va fi turburata; pre de alt'a, positiunea esterióra a Austro-Ungariei si sigurantia ei au fostu asigurate prin votarea midilóceloru necesarie pentru reinoirea armárei sele. A dóua fatia parlamentaria a urmatu indata. Reichsratul Austriei s'a adunatu la 19 Octomvre, si parlamentulu ungurescu a inceputu lucrárele sele la 4 Novembre. Pána acum desbaterile Reichsratului n'au decátu unu interesu localu, si pána la Craciunu elu se va ocupá mai cu deosebire cu discutiunea bugeteloru. Bugetulu va fi abordatu asemenea in prim'a linia de

parlamentulu ungurescu. Dara totulu ne anuncia ca, in cursulu seu ulterioru, sesiunea celor dóue adunári va fi fórte animata, ca va avea o importantia esceptionala si va aprinde curiositatea generala din caus'a graveloru cestiuini, care pre lánge anulu nou, voru veni la ordinea dílei.

Se scie ca raporturile politice dintre Austri'a si Ungari'a suntu definite prin acordulu seu compromisulu dela 1867. Actulu principalu alu compromisulu politicu care stabileste afacerile comune pentru cele dóue jumetáti ale monarchiei si reguléza modulu de gestiune are dreptu corolaru trei conventiuni care reguléza raporturile financiare si economice dintre cele dóue tieri. Cea dintáiu ficséza partea ce Ungari'a trebuie sa platésca pentru cheltuelile comune; cea de-a dóua determina o data pentru totu-déun'a partea sea contributiva pentru servitiulu anualu alu datoriei comune; cea de-a treia, care este o complecta conventiune comerciala si vamale face din cele dóue tieri unu singuru teritoriu vamalu cu acel'a-si tarifu, stabileste unitatea monetara, uniformitatea cátoru-va impositie indirecte, conformitatea regulamente-loru pentru drumurile de feru, postii, telegrafuri, etc. Actulu principalu si cele trei corolarii ale sele care suntu, cá si densulu, investite cu form'a de lege, constitue unu ansamblu indisolubilulu, si fiindu-ca cea dintáiu si cea de-a treia conventiune nu suntu incheiate de cátu pentru diece ani, compromisulu politicu, care nu póte sa subsiste elu singuru, n'are elu insusi de cátu totu acésta durata si trebuie sa fie reinoitu mai nainte de sfersitululu celui de alu diecelea anu. Epóc'a acestei reinoiri se apropie: cele dóue guverne si cele dóue parlamente voru avea sa se ocupe de acésta in 1877; pentru nisce resóne speciale inse ele voru trobí sa propécáda, chiaru dela inceputulu anululu 1866, la revisuirea conventiunei comerciale si vamale. Claus'a finala a acestei conventiuni dice ca dupa cinci ani fia-care din cele dóue párti contractante va avea dreptulu sa propuie negociatiuni prin care sa se sfatúiesca asup'r'a modificatiuniloru de introdusu in aceste dispositiuni, fára cá cea-lalta parte sa aiba facultatea sa le refuze. Bazându-se pre acésta clauza, ungurii au hotaritu, la 1873, sa céra revisuirea. Dupa diferite intardieri, s'au deschisu in fine negociatiuni in acésta privintia, in lun'a lui Iuniu trecutulu, intre ministrii de finantie si comerciulu ai ambeloru tieri; ele urméza inca, si cele dóue parlamente voru incepe in curendu discutiunile asup'r'a acestei cestiuini. Afacerea trebuie resolvata cátu se va putea mai curendu, inca si din cauza ca cabinetulu din Vien'a trebuie sa-si renoiésca tractatele sele de comerciulu cu diferite puteri europene, tractate spirande seu ajunse la terminulu loru, si pre care, tractate, nu póte sa le renoiésca pána ce nu va stí mai întâiu cum stau viitórele raporturi comerciale dintre cele dóue jumetáti ale imperiului.

„Lectorii nostri sciu ca, din caus'a unei necontentie rele recolte si din alte cause, despre care amu vorbitu adeseori, Ungari'a a caditu in nisce mari incurcaturi financiare si lupta de cáti-va cu unu deficitu considerabilu. In perplesitatea loru, ungurii se agatia

de conventiunea comerciala si vamala care i léga cu Austri'a, si credu ca acésta conventiune leazéza interesele loru si spera sa obtiena, prin revisuirea ei, nisce conditiuni mai avantagióse si proprii sa aridice situatiunea loru financiara. Tiéra esentialmente agricola, Ungari'a aterna naturalmente spre liberulu schimbu. Ungurii se plangu ca platescu de geab'a unu tributu industriei austriace, protegiata de nisce drepturi pre care ei le gasescu prea radicate, pre cându dupa ei, comerciulu celu liberu seu celu putienu o miciorare considerabila a acestoru drepturi le-aru permite sa cumpere mai eftinu produsele fabriceloru straine si sa esporte, in schimbu pre o scara intinsa, produsele naturale ale pamentului loru. Unu altu griefu alu unguriloru este formulatu astfeliu: ei dicu ca cumperandu óre-cari produsuri austriace care suntu supuse la impositie de consumatiune si care intra liberu in Ungari'a, ei platescu tesaurulu austriacu ceea ce aru trebú sa revie cu mai mare dreptate tesaurulu ungurescu, si reclama restituirea pártiei corespondente a acestoru impositie. Apoi ei gasescu ca industria austriaca nimiceste industria nascen la a Ungariei, si s'au ivitu printre densii opiniuni dupa care stabilirea unei linii vamala intre cele dóue tieri aru fi mai avantagiósa pentru Ungari'a decátu uniunea actuala; cáte-va ramuri ale industriei nationale s'aru vedé cu modulu acest'a protegiate contr'a concurentiei austriace, si de alta parte venitulú vámiloru aru alimentá tesaurulu sara-citu si aru contribú sa umple deficitulu. Dara nici aci nu se oprescu griefurile si pretensiunile magiariloru. Desi ei nu contribuescu decátu cu 30% din cheltuelile comune, cu tóte ca se bucura, dupa principiulu de paritate, bas'a conmpromisulu, de jumetate, de 50% din influintia politica in monarchia, ei considera acésta parte a sarcineloru cá prea onerósa pentru densii si nu-si ascundu dorintia ce au de a o vedé miciorandu-se la reinoirea compromisulu. Unii paru inca a crede, ca fára acésta miciorare, Ungari'a nu va puté reusi nici odata sa scape de deficitu.

„Acele diferite pretensiuni ale unguriloru escita in Austri'a o viua opoziune care se manifesta mai cu séma cu ó óre-care violentia in presa si prin intrunirile politice. Se dice pre aci, ca cererile unguresce, suntu nu numai esagerate, dara inca cu totulu neadmisibile; se striga ca Austri'a este exploatata de Ungari'a, se acusa magiarii ca suntu egoisti preste tóte mesurile, ca voiescu sa scape din incurcaturile loru cu pagub'a Austriei si ca voiescu sa o faca pre acésta sa platésca pecealele financiare ale tuturor ministerieloru care s'au succedatu la Pest'a dela 1867 si pána astadi. Déca cei din Ungari'a suntu in genere mai aplecati spre liberulu schimbu si esportatiune, in Austri'a, din contra dela cris'a din 1873, se manifestá o fórte mare miscare protectionista; prin cercurile industriale austriace care continua a suferi de efectele crisei nu se vede decátu in cresterea drepturiloru esistande. Intr'unu cuventu, déca cine-va urméza polemicele cele ardiende, luptele de condeiu si de cuvinte care se dau de ambele párti pre acestu terenu, crede a vedé ivindu-se intre Austri'a si Un-

gari'a unu antagonismu economicu si politicu asemenea acelu'a care se produsese in Americ'a intre statele dela sudu si acelea dela nordu.

„Acést'a fiindu situatiunea, naturalmente ca fia-cáruia il vine in gandu intrebarea déca compromisulu din 1867, déca organizatiunea dualista cu afacerile comune pentru ambele sele jumetáti va puté sa resiste la acésta opoziune a intereseloru si a tendintieloru, si sa fia mentinuta. Acésta organizatiune nu este de siguru o organizatiune perfecta si teoreticeste ireprosiabila; inse ea este singura combinatiune practica aplicabila conditiuniloru date ale imperiului Habsburgiloru. Ea a datu probe, ca functionéza intr'unu modu satisfacátoriu de optu ani; a suspendatu cursulu necontentiteloru experimentári politice care o succedaseru. In intru, ea a asiguratú mersulu regulatu alu afaceriloru; in afara, a permis Austriei sa-si conserve positiunea sea de putere mare pastrandu unitatea armatei, a diplomatiei si a comerciului. Ea s'a mentinutu pána acum prin conciliare si prin concesii mutuale, prin spiritulu politicu alu unguriloru, prin moderatiune si trebuie sa adaugámu, o óre-care descuragiare si resignatiune-a germaniloru, prin concursulu celu folositoriu alu polonesiloru, prin slabiciunea si discórdia opoziitiei slave. Puté-va ea óre sa iesa neatinsa din incercarea decisiva care o astépta? Compromisulu din 1867 fi-va elu confirmatu, si déca nu stabilitu pentru vecinicie, celu putienu reinnoitu pentru alu doilea periodu?

„Nu credemu ca ne vomu hasardá multu respundendu intr'unu modu afirmativu la aceste intrebári. Ni se pare ca compromisulu nu este intr'unu pericolu mare, si spriginimu acésta opiniune, mai întâiu, pre conditiunile naturale in care se afla Austro-Ungari'a. Nu numai istoria mai multoru secole dara si chiaru insi natura, positiunea geografica, cursurile de apa, etc., au formatu intre aceste dóue tieri nisce legaturi durabile care, cu o prea mare greutate se voru putea sfaremá. Austri'a si Ungari'a depánda un'a de cea-lalta si nu voru putea prosperá un'a fára cea-lalta. Ele potu avé pentru momentu ineresse contrarii, dara aceste interese nu se escludu absolutamente; este totu-déun'a usioru cui-va sa le concilieze, sa le puie in armonia, cáci, din punctulu de vedere economicu, cele dóue tienuturi se complectéza unulu pre cela-laltu. Austri'a gasescu in Ungari'a, principalulu, celu mai apropiatu si celu mai mare debusieu pentru industria sea; Ungari'a posedu in Austri'a unu târgu comodu, totu-déun'a deschisu, totu-déun'a asiguratú pentru produsele sele naturale, si are afara de acésta trebuintia de capitalurile austriace. Din punctulu de vedere politicu, cele dóue tieri nu potu traí un'a fára cea-lalta. Austri'a fára Ungari'a aru incetá de a mai fi o putere mare si aru deveni o anecsa a Germaniei; Ungari'a, separata de Austri'a, nu va fi nimic de dens'a, si nu aru putea, in ori-ce casu, sa ocupe de cátu o positiune subalterna, putienu diferita de aceea a Romaniei; ba chiaru esistentia sea politica aru fi mai putienu garantata cá aceea a principateloru danarene. De aceea dara noi credemu ca, cu tóte neintielegerile momentane, cele dóue tieri

voru trebuí sa se unéscă, pentru că sa pótă mentiene unitatea loră atātu pre terimulu economicu cātu si pre acel'a politicu.“
„Tr. Carp.“

Scirea, ca ministrulu de esterne alu Romaniéi Boerescu va dimisiuná, se adevéresce. Demnulu ministru, care a aperatu interesele statulu român cu pricepere si energia, se retrage dela postulul seu din cause inca necunoscute publiculu. Densulu e inlocuitu in modu provisoriu cu ministrulu de interne L. Catargiu.

Corespondentulu lui „Times“ scrie din Mostaru:

Avendu ocaziunea de a discutá cu Server-pasi'a conditiunea provincioloru insurgente, suntu convinsu ca comisariulu imperialu otomanu este forte departe de a intielege adevérat'a stare a insurectiunei si mesurèle de luatu spre a ajunge la o pacificare. O conversatiune ce amu avutu cu membrii comisiunei consulare me confirma in opiniunea ca Pórt'a este incapabila atātu de a intielege cātu si de a resolvá dificultátile.

Diariulu „le Danube“ din Vien'a scrie: „Déca suntemu bine informati, la ministeriulu afaceriloru straine s'aru fi lucrându cu activitate la redactarea definitiva a proiectelor de reforma, pre cari contele Andrassy le-a preparatu pentru provinciele crestine a Portiei. Program'a ministrului aru cuprinde o adevérata autonomia administrativa, sub autoritáti crestine. Remane a se scí, care este succesulu rezervatu acestui programu. De alta parte se afirma ca tóte documentele strinse de consuli la Mostaru au fostu date contelui Andrassy.“

Diet'a Ungariéi.

Bud'apest'a in 13 Novembre n. 1875. Dupa ce se substernu mai multe petitiuni si intre altele proiectulu ministrului de culte relativu la inspectorii scolari, cas'a reprezentativa trece la ordinea dilei. In desbaterea generale asup'r'a bugetulu ia mai întâiu ceventulu

Dep. F. Ragályi, care polemisanu contr'a lui Hegedüs si a ministrului de finantie respinge bugetulu fiindu-ca

acest'a nu semnifica decâtu stórcerea totale a clasei posesore de pamentu. Bugetulu e unu punctu periculosu in politic'a tierel.

Ios. Balesgh discuta in detaiu defectele justitiei nóstre. Un'a dintre cauzele principali ale reului se afla in sistemulu birocraticu, prin care judecatoriile se ingramadescu cu lapalie, asiá încātu nu potu corespunde adevératei lorú menitiuni. Ce privesse bugetulu, oratorulu lu primesce cu liniste, cáci arata unu progresu fatia de bugetele anterióre.

Sig. Borlea. Pána vomu poté fi pusi in placut'a positiune de a publicá intréga vorbirea d-lui Borlea, lasamu se urmeze aci unu scurtu estrasu, pre care lu aflámu in reportulu diariului „Tageblatt“ din Sabiu si unde se dice: „Romanulu Borlea, tribunulu poporulu, pronunçiá nisce adevéruri amare dicandu, ca sub darurile guvernulu actualu comerçiu si industri'a nu se mai bucura de nice unu creditu si pentru aceea suntu espuse la capriciulu usurariloru. Acei economi, cari mai nainte lucrau cu câte dóue grape, se asociéza astadi cu vecinii lorú si imparechiéza câte dóue vaci slabe, cá sa semene si se prepare secerisiulu, ce este dejá pemnoratu de către esecutorii guvernulu actualu. Apoi ce egale indreptare este intre altele aceea, candu dreptate nu se pótă face in alta limba, decâtu numai in cea maghiara, candu incusatulu nu i este ertatu nice baremi a se aperá in limb'a sea si astufeliu a-si perde dreptulu numai din acésta cauza, si candu resolutiunile si sentintiele se croiescu numai in limb'a maghiara, asiá încātu bietulu omu dela sate de multe ori si in multe locuri nice amblandu cu merinde in traista nu-si gasesce omulu, care se descopere dreptatea ce este ascunsa sub accentele limbei statulu.“

La organizarea judecatorioloru s'a pusu conditiunea, cá celu ce va competá dupa vre-unu postu de jude, se scie bine limbele ce se vorbescu de poporatiunea tienutulu respectivu, unde densulu voiesce a fi aplecatu, astadi inse ministrulu de interne calca legea si provóca pre comunitáti, cá sa se folosésca numai de limb'a maghiara in tóte harthiele lorú către judecatorie. Chiaru si in Turci'a suntu auctoritatile judecatoresci si admini-

strative indetorate a-si publicá edictele către popórele neturcesci in limb'a nationale a acelor'a, la noi inse sub domniea guvernulu liberalu nu se intempla acést'a. La noi se oprescu prin ucasuri chiaru si manualele de instructiune, cari nu dicu ca numai ungerii au dreptu de suprematia, iéra celelalte popóre au numai se asculte de comanda, se muncésca si se plátésca.

G. Baussnern nu vede nice o deosebire intre bugetulu de acum de cele de mai inainte, pentru ca si bugetulu actualu ne arata unu deficitu insemnatu, si acum se folosescu simplulu medilocu de a urcá contributiunile si de a face datorii. In fondu bugetulu substernutu este o editiune parte indreptata, parte stricata a bugetulu presentatu de cabinetulu Bittoghyczy. Pentru ce dara cris'a de cabinetu, inscenarea fusiunei partideloru, déca tóte sperantiele impreunate cu acést'a suntu zedarnice? Se dice ca s'au esecutatú nóuele legi de contributiune, s'au crutiatu pána la estremu si cu tóte aceste situatiunea financiale e acuta, dári nóue si unu nou imprumutu suntu neaperatu de lipsa. Cum sa ne splicámu acestu resultatu tristu?

Oratorulu aréta apoi, ca statulu ungerescu vediendu la 1867 realizata independint'a sea a voitu sa intre deodata in cerculu statelorú culte apusene si spre acestu sfersitu i-a lip-situ puterea natiunalu economica. Ungari'a e unu statu agriculturalu, n'are nice o industria mare, comunicatiunile suntu insuficiente. E lipsa de puteri fisice si spirituali, de o cultura poporale generale, stámu inderetrulu statelorú apusene. Tiér'a e abundanta in tesauri naturali, dara nu suntu puteri spre a-i exploatá. Si ce e mai reu, n'avemu tempu, cáci ne intetiesce lips'a si trebuie ajutoriu grabnicu, si fára tempu de ajunsu, fára puteri — impreunate cu inteligintia — nu vomu poté exploatá isvórele nóstre. Avemu trebuintia de puteri straine, n'avemu bani, pentruca ori-ce venitu se consuma de masin'a statulu.“

Tóte aceste provinu de acolo, ca amu pornitu pre o cale gresita, ca ne amu pretiuitu prea multu si astufeliu neacomodandune tempulu amu luatu asup'r'a-ne mai multu decâtu putemu suportá si tóte proiectele gu-

vernulu au stigm'a zedarnicie. (Nelinisce in centru.)

Guvernulu actualu inca nu scíu ce sa incépa decâtu se urce contributiunile si se faca datorii. Ori ce guvernulu pasindu pre acést'a cale trebuie sa cada.

Numai un'a din dóue mai e cu putintia. Séu sustienemu masin'a statulu in conceptiunea gresita si esagerata, care in urma ni va face se nu mai putemu implini deobligamentele nóstre, séu vomu reduce spesele ce le cere statulu. Tertium non datur.

Aici nu ajuta reductiunile realizate in cadrulu bugetulu de adi, se cere o schimbare de sistema, care sa se esecute cu seriositate. Oratorulu, afla o unica cale sigura ce duce la mantuire: restringerea, lasarea institutiunei de statu, pána ce vomu poté aduce in ecuilibrú venitele cu erogatele. Se va poté face obiectiunea, ca prin acést'a se periclitéza existint'a statulu. Oratorulu replica, ca se pagubesse dóra statulu Ungariéi, déca vomu avé numai 5 ministere si vomu reduce spesele honvedimei cu 3 1/2 milioéne? Din contra statulu castiga putere spre a se pregatí de sublim'a sea misiune. Déca diavolulu puterei mari nu dispere, atunci e de temutu, ca Ungari'a fiindu trantita iéra, se va dice: Magyarország volt, de — nem lesz!

Ce se atinge de planurile ministrulu de finantie, aceste arata in modu positivu numai urcarea contributiunei; tóte cele-lalte suntu numai politica conjecturale. Guvernulu face tóte optima fide, dara fára nici unu succesu.

Relativu la cestiunea vamale si comerciale guvernulu observa o taceré nejustificabila, pre cându dupa parerea oratorulu tiér'a, care astépta mari rezultate dela resólverea acelorú cestiuni, e indreptatita sa céra deslusiri.

In urma oratorulu dechiará ca nu primesce bugetulu de basa la desbaterea speciale.

Dep. Bujanovici: Din tóte pártile, in cuventulu prea inaltu de tronú si in desbaterea adresei s'a relevatu, ca trebuie sa se faca reforme pre tóte terenurile vietiei de statu, déca voimu, cá existint'a Ungariéi cá statu sa fia asigurata, creditulu ei consolidatu si buna starea ei sa prospereze. Guver-

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Sectionea II-a.

CAPU II—IV.

Cele dintáiu mimuni a lui Iisusu in Galilé'a, Samari'a si Iudei'a.

(Urmare.)

Vs. 19. Judecat'a (*χοίσις*) din acestu Vs. se refera la *se va osendí* (*χοίβερα*) si *osenditu este* (*χέκχιτα*) din Vs. 18. avendu mai multu insemnarea de „condamnare“, osendire. Aci se espune caus'a condamnárei, facându o fina alusiune la 1, 4. 8. seqq. ca *lumin'a etc.*... din acésta cauza urméza judecat'a. (Judecat'a Vs. 18 Nr. 2 a resultatu din judecat'a Nr. 1, 6. pentru ca acést'a, hotarirea ómeniloru pentru bine séu reu, se aréta apriatu in: *si au iubitu intunereculu mai vertosu decâtu lumin'a*). — Sub *lumin'a* se intielege, lumin'a adevérulu (1, 4. 8 seqq.) Iis. Christosu, *intunerecu*: contrariulu adevérulu; *minciun'a*, erorea, peccatulu cá Rom. 1. 21. 25; si fiindu ca peccatulu retacirea cu voi'a dela calea cea adevérata, inbesce *intunereculu* — fisice luatu —: asiá sub *intunerecu* se intielege *intunereculu moralu* si fisicu. *au iubitu intunereculu mai vertosu de cātu lumin'a* — nu este a se intielege ca au iubitu lumin'a, dara decâtu lumin'a au iubitu mai multu *intunereculu*, ci: iubindu *intunereculu*, au uritu lumin'a. Acést'a se

véde atātu din Vs. 20. cātu si din 12, 37. 40. si din condamnarea lui Iis. prin evrei. Se va replicá póte ca se intielege prin mai putienú o parte mica din lume, invetiaceii sei, si prin mai multu partea cea mare, mass'a. Replicarea acést'a cade de sine, cáci facia cu Iis. cu lumin'a, despre carea este aci vorb'a, este pusa lumeá (cá si in 1, 5.) representata prin poporulu evreiescu, cá poporulu alesu alu lui Ddiu, si cá poporulu, in mijloculu cáru'i a Iis. — si indeplinesce marea sea misiune (1, 10. 11.) Poporulu evreiescu, cá representantele lumei a tuturorú popóreloru, prin reprezentantii sei, uresce pre Iisusu, 'lu conduce la Golgoth'a; cáci precum in tempulu de fatia, cá in tóte tempurile, inteligentia, fruntasii unui poporu conducú de stinele lui, 'lu representa in afacerile lui: astufeliu la evrei, fruntasii, carturarii si fariseii, boierii némului au representatu pre poporu facia cu Iisusu, si cându a fostu la opiniunea poporulu (sentintia), acést'a a confirmatu ur'a conducatoriloru sei strigându sa se restignésca!

Lumea, punendu-ise inainte de o parte lumin'a, de alta parte *intunereculu*, cá dóue elemente heterogene, contrarie, a alesu *intunereculu*, si a respinsu lumin'a; — pentru ce? — pentru ca faptele ei (a omenimei) erau rele: moralulu ei (faptelele interne si esterne) erá in consonantia cu *intunereculu*, si cá moralulu ei sa nu se vedésca sa nu iésa la lumina (Vs. 20),

au uritu lumin'a, au respins'o: au persecutat'o.

Vs. 20. seq. *totu celu ce lucréza*. In acésta constructiune este cuprinsu fiacare, care lucréza reu, pána atunci, pána cându reulu are putere asup'r'a lui. Cu tóte acestea nu se denéga possibilitatea indreptárei spirituale si a susceptibilitátei pentru lumina — nu vine la lumina — nu intempina lumini'a cu susceptibilitate, din consideratiune cá sa nu se mustre pentru faptele sele. — *ca sa nu se vedésca lucrurile lui*. Terminulu „vedésca in originalu lu avemu“ *ἐλεγχθῆ* dela *ἐλέγχειν* = a despretiú, a lepadá, de comunu: a reprobá, a dovedi (ce-va de reu) a infruntá, a mustrá, a pedespi. In test. nou, verbulu *ἐλέγχειν* in versiunea rom. este tradusu parte prin a *mustrá*: Ioanu 8, 46. 16. 8. I Corint. 14. 24. II Tim. 4, 2. Iacobi 2, 9., carele este — la a *dojeni* Luc'a 3, 19. parte prin a *certá*: Mat. 18, 15. I Timot. 5, 20. Titu 1, 9. 13. 2, 15. Evrei 12, 5. si parte prin a *defaimá*: Efes. 5, 11. si a *umili* Apoc. 3, 19; parte in fine cu a *vedí*. Ioanu 3, 20. 8, 9. carea din urma in ambe locurile este reu nimerita. Versiunea mai buna in aceste dóue locuri mi s'aru paré cu a *mustrá*.

Ca versiunea cu a *mustrá* in acestu Vs. este mai buna decâtu cu a *vedí*, se vede din insusi intiesulu. carele lu aflámu mai usioru din compararea Vs. 20 cu 21 in cari se trage para-

lela intre cei ce facu fapte bune si cei ce facu rele.

In Vs. 20 prin *ἐλέγχειν* (a mustrá) este inchipuita mustrarea publica, dara totu odata si mustrarea consciintiei interne despre peccatulu comisú asiá cātu tém'a, fric'a de lumina involve in sine si fric'a de rusinea interna (mustrarea consciintiei) si esterna, in Vs. 21, *sa se arete φανερωθῆ* dela *φανέρωθν* — a aretá, a descoperí, a vedí) cuprinde contrariulu de a *mustrá*: ad. a aretá spre a servi de exemplu, carea contine mai de aprópe descoperirea esterna (spre a fi exemplu viu), dupa aceea inse si multamirea interna. *Iéra celu ce face adevéru* — in orig. avemu *τὴν ἀλήθειαν*, articulatu: *adeverulu*, — carele in rom. este (reu) tradusu cu *adeveru*, nearticulatu — fidelu originalulu aru fi (decu): *celu ce face adevéru*, *merge spre lumina*, *ca sa se arete* (la lumina, lumei) *lucrurile lui*, nu din vanitate, din iubire de marire desierta, ci din impulsu spre comuniune, spre a intempiná asociare, in carea sa afle intarire si sigurantia. *Celu ce face adevéru* esprima — cá si in Vs. 20. *celu ce lucréza reu* — in directiunea vietiei, moralulu; in Vs. 20 este luata directiunea morale rea, in acést'a (21) cea buna, amesurata adevérulu, cu alusiune la 8, 47. 18, 37. — *ca intru Ddiu suntu lucrate* — ca esprima temeulu pentru ce merge la lumina; *intru* (*ἐν*) *Ddiu*: in comunitate, in societate cu elu (carele este insusi adevéru) mai espresivu, mai

nulu actualu s'a supus acestei probleme si prim'a sea fapta insemnata in privinta acést'a este bugetulu ce l'a substernutu, pre care cas'a va trebui sa-lu examineze fãra preocupatiune spre a se convinge, dèca guvernulu a mersu pâna la marginea estrema a crutiãrei? dèca in respectulu preliminarului venitelor nu s'au perdutu cum-va in ilusiuni, cari se resbunara atãtu de amaru? dèca suntu justificate proiectele lui relativu la urcarea venitelor din punctulu de vedere alu stãrei nôstre materiali?

Oratorulu deduce din o comparatiune a venitelor preliminate cu cele constatate prin computurile finali din 1874 ôre-care temere, ca venitele din preliminaru nu voru incurge.

In cadrulu sistemei actuali guvernulu a facutu crutiãri fãra de a se cugetã, ca prin acést'a ne va face sa sentim defectele sistemei si mai tare. Nu marimea erogatiunilor este reulu principalu. Spesele administratiunei in sine nu suntu chiaru mari, dara trecu preste mesura, servindu numai la sustinerea unui sistemu inechitu ce nu mai corespunde postulatelor tempului actualu si intereselor cetatienesci. (Aprobare in drèpt'a estrema).

Se dice ca justitiã e rea, ce e dreptu ea are defecte, s'a infiintiatu prea multe tribunale. Bine, sa se reduca numerulu lor, dara in locu de acést'a se facu experimenturi la personalulu ajutoriu, la requisiunile de cancelarie, prin acést'a justitiã se face si mai rea, se micusiorèza in modu indirectu venitul statulu. Se cauta loculu reulu in statulu judecatorilor, cari suntu buni cá si pre aiurea. Reulu înse jace in procedur'a civila cea rea, in lips'a de lege materiale. Sa se delature aceste defecte si justitiã de acum inca va fi eftina. (Aprobare in oposit. dreptei.)

Oratorulu desaproba institutiunea inspectorilor scolari, care in locu de a fi straformata au scadiutu stipendiele de statu — cele mai rentabile institutiuni — cu 10,000 fl.

Nu pentruca despretiuesce crutiarea a insiratu oratorulu aceste esemple. Trebuie a se introduce o reforma a sistemei intregi de administratiune, sa se reduca numerulu ministerielor, sa se simplifice contabilitatea, sa se denumèasca oficialii comitatensi etc. Mai

departe oratorulu dovedesce, ca comisiunea financiale s'a perdutu in ilusiuni la statorirea preliminarului.

Incãtu despre planurile natiunale economice ale guvernului, velulu ce le acopere este nepetundibilu si totusi depinde dela o fericita resòlvere a acelor'a viitoriulu Ungariei. Oratorulu neafandu nice o garantia in directiunea politica a ministeriului, respinge bugetulu. (Aplausu in ambele opositiuni).

Pulszky, infantele teribilu din cèt'a liberale, intorcendu-se mai intãiu contr'a antevorbitoriulu observa, ca acést'a a pronunsiatu cãte o idee ce merita atentiune, macaru ca majoritatea din camera trage alte consecutii din deslusirile lui. E paguba, ca antevorbitoriulu nu a pasitu contr'a espunerilor lui Bausnern, cãci castigã aprobarea casei, dara se pare ca opositiunile nu-si conturba cercurile. Cestiunea contributiunei, dupa parerea oratorulu, nu se pòte aduce in legatura cu cestiunea natiunãlitàtilor. Deput. Bausnern a facutu conclusiuni logice, inse premisele sele nu le pòte primí nice unu patriotu, care doresce esistintiã statulu ungurecu din inima. Ide'a politica, ascunsa la Bassnern in cuventulu restringere, nu o va aprobã nice o partida ungrurca. Ungariã nu va sacrificã din pusetiunea sea cá statu nice o iota. Oratorulu combate si pre Borlea, despre care dice ca n'a descrisu situatiuni ci a exprimat numai sentiminte si inca de acele, cari nu suntu cu putintia la noi.

Oratorulu combate si argumentatiunile opositiunei dreptei si termina cu dechiararea, ca primesce bugetulu, pentruca are incredere in guvernulu, ca acést'a va vindecã morbulu.

Kapp imputa antevorbitoriulu ca a presupus despre Bausnern unele lucruri, la cari acést'a nu s'a cugetatu si pre cari nu le a exprimat. Oratorulu respinge bugetulu.

Ales. *Csanády* se indrèpta in discursulu seu contr'a ministeriului presiedinte schitiandui tóta carier'a politica. Bugetulu nu-lu primesce, fiindu oratorulu de firm'a convictiune, ca Ungariã va trebui sa pièra, dèca nu voru incetã afacerile comune.

Ministrulu presiedinte *Tisza* se ocupa in replic'a sea mai multu cu combaterea parerilor pronunsiate de

antevorbitori. Noi relevãmu numai aceste:

Dlu primu ministru *Tisza* declara, ca nu este responsabilu pentru ideile sele, decãtu patriei, regelui si consciintei sele. Natiunãlitàtilor nu li contesta drepturile, nice n'a emisu vre-unu ucasu cãtra ele, ci numai le-a svatuitu, cá in interesulu propriu sa se folosèasca de limb'a magiara, care pretutindenea e cunoscuta. Si provocarea d-sele a avutu bune rezultate, pentru aceea se supera dlu Borlea. — D-sea nu vrea sa faca economia cu reducerea ministerielor, cari au destulu de lucru in interesulu tiei, nice nu vrea sa aiba oficiali denumiti la administratiune, de ôre-ce aceia costa bani si statulu n'are bani; apoi afara de acést'a s'a vedutu pre tempulu absolutismului si alu provisorului, ca ce platescu oficialii denumiti.

Universitatea fundului regiu.

Universitatea fundului r. s'a deschisu luni in 22 Novembre n. in modulu indatinatu. Dupa ce s'a constatat presentia a mai multu de 30 deputati, o comisiune de trei merge la presiedintele universitatiei. Acést'a salutã apoi pre deputatii intr'unu discursu scurtu, in care enumera obiectele ce se voru substerner Universitatiei prin presidiu spre discussiune. De aceste obiecte se tienu: Examinarea computurilor finali pre anulu 1874, examinarea raportulu administratiunei despre executarea bugetulu pre 1874, statorirea preliminarului pre 1876, afacerile scòlelor de agricultura, mesuri pentru regularea archivulu natiunale, reformarea statutulu agrariu conformu ordinatiunei ministeriali, discussiunea proiectulu despre regularea dietelor ce competu deputatilor din confluxu si raportulu comisiunei de 7 in afacerea averei universitatiei.

Dupa ecestu discursu primitu cu aplausu se alege in comisiunea verificatòria domnii: L. Herbert, H. Horvath si Sam. Popu, cari voru examina credentialele deputatilor.

La sfersitulu siedintei presidiulu impartasesce, ca in siedintiã venitòria voru avè sa se alèga urmatòriele comisiuni: 1) Comisiunea financiale de 9 membri 2) comisiunea juridica de 9 membri, 3) o comisiune pentru examinarea computurilor de 7 membri,

Nicodimu, nu-lu amintiescu Sinopticii, dara nici invierea lui Lazaru, si preste totu activitatea lui Iisusu in Ierusalimu o retacu mai de totu, multiamindu-se din punctulu lor de vedere numai cu pasc'a ultima, si descriindu cu deosebire activitatea din Galilei'a. Acestu de factu alu evangeliilor sinoptice lu suplines ce Ioanu, fiindu constatatu ca elu a scrisu evangeliã in urm'a sinopticilor (vedi introducere Nr. 2). Si cum ca Ioanu a cunoscutu scrierile (evangeliele) sinoptice, si cá pre a sea a scrisu-o spre intregirea acelor'a dovedesce atãtu istoria (vedi introducere r.n. 1), cãtu si insasi evangeliã sea a se vedè cu deosebire 18, 40. carele este in strinsa legatura cu Mat. 27. 16 — 22 Marcu 15, 6 — 12, si nici ca se intielege fãra ajutoriu lor, de unde se vede ca e dependentã, e in legatura cu acelea si 20, 30. unde se constata ca suntu inca multe semne, cari facute de Iis. nu s'au scrisu in acést'a carte (Evangeliã), dèndu a se intielege ca acelea, de si nu tôte, dara o mare parte suntu scrise de sinoptici). — Caus'a, ca sinopticii nu amintiescu nici pre Nicodimu si nici invierea lui Lazaru, nu putemu se o atribuimu nesciintei lor; ei au sciutu si despre activitatea lui Iisusu in Ierusalimu, si totu nu o descriu. — Ca Iis. a fostu mai de multe ori, la mai multe serbatori in Ierusalimu, si ca prin urmare acolo inca si-a desvoltatu activitatea sea, chiaru si cãndu n'amu avè Evangeliã

4) comisiunea scolaria de 5 membri. Presiedintele anuncie mai departe, ca in decursulu pertractarilor va mai propune instituirea a dòue comisiuni speciale si adeca un'a pentru regularea archivulu, ièra alt'a pentru reformarea statutulu agrariu.

✕ Cursulu supletòriu

tienu la Brasiovu dela 1—18 Augustu 1875.

(Urmare.)

2. Poruncile sa se dea cá nisce invetiaturi, dupa cari au sa-si indrepteze elevii faptele lor; dara sa nu le repetiesca invetiatoriulu la tóta vorb'a. Audiendu copii un'a si aceeasi porunca prea desu din gur'a invetiatoriulu se dedau cu ea, cá cu o vorba obicinuita; 'si uita de insemnataea ei; iau in fine cá pre o vorba gòla si nu mai puntu pretiu pre ea — apoi firesce ca ne mai luandu-o in sèma nici ca mai cugeta a o pazi.

3. Cá sa pòta face inv. pre elevi, sa pazèasca poruncile, ce li le-a datu, are mai intãiu sa faca deosebire intre copii si intre baieti (= elevii scòlei de repetitiune.)

Copii nu potu inca intielege legea scolastica cea scrisa; asiã dara acést'a este pentru baieti, respective pentru elevii scòlei de repetitiune. Legea pentru copii este invetiatoriulu insusi.

Si fiindu ca copii nu se interesèza de locu despre ceea ce nu intielegu; sa-i faca dara inv. mai intãiu, sa intielega porunca, ce li o da. Copilulu intielege bine, dèca se convinge si se pòte convinge mai bine, dèca simtiesce. Dreptu acea sa se folosèasca inv. de ocaziunea, prin care va potè face pre copii, sa simtiesca, ca ei au lipsa de ajutoriu altor'a; ei suntu neputinciosi, prin urmare au lipsa, sa fia condusi de mai marii lor; ce le-a poruncitu densulu sa faca, a fostu bunu si folositoriu, si dela ce i-a opritu a face, erã in adeveru fapta rea si vatematòria, care le aru fi adusu nefericire, dèca o aru fi seversitu.

Prin acést'a voru aflã si voru simtí copii, ca le merge mai bine, dèca asculta de mai marii lor, cá dèca urmèza vointiei lor orbesce. Astufeliu voru capetã copiii incredere in vointiã invetiatoriulu si se voru simtí fericiti, a fi condusi de densulu si alu ascultã.

ponderosu cá dupa (*κατά*) Ddiu: Rom. 8, 27. II Corint. 7, 10 si in aceeasi directiune cu 1, 13 I Ioanu 3, 10 unde avem *ἐκ θεοῦ* — din Ddiu. — Unu adeveru, ce locuesce in internulu omului —

Invectivele ce se facu din partea criticilor noi asupr'a convorbirei acestei'a, ca aru fi o compositiune poetica a lui Ioanu, si prin urmare neadeveru istoricu, din cauza ca, dicu densii, acést'a convorbire s'a intemplatu nôptea (Vs. 2.) prin urmare secreta si fãra martori, de unde — dupa densii — urmèza ca n'a potutu veni la cunoscutiã lui Ioanu, in modulu precum se afla desemnata, si ca la sinopticii nu este cunoscutu Nicodimu nici dupa relatarea acestei scene — carea si de altmintrea la ei lipsesce, si nici dupa 7, 51. si 19, 39. — suntu asiã de neindreptatite, cá si tôte celelalte fãra nici o base; cãci:

a) Ceea ce privesce secretulu convorbirei: nu putemu afirmã ca Iisusu a fostu chiaru singuru, si nu in societate cu invetiaceii sei. Acést'a nu o amintiesce evangelistulu. Ba suntemu in dreptu a presupune ca a fostu in societatea invetiaceiloru sei, celu putienu a celoru trei: Ioanu, Iacubu si Petru, inaintea caror'a indeplinesce faptele cele mai secrete. cumu: invierea ficei lui Iairu (Marcu 5, 37.—43. Luc'a, 8, 41. 51—56) se schimba la fatia (Mat. 17, 1. seq Marcu 2, 9. Luc'a 9, 28 seq) si se ròga in Gethsemane (Mat. 26, 37. Marcu 14,

31.); ba, ceea ce nu concedu, cãndu ar' fi fostu Iis. numai singuru cu Nicodimu, — asiã de departe se fia fostu Iis. de Ioanu evang., de invetiacelulu seu celu mai iubit si mai intimu (pre carele lu vedemu culcatu pre sinulu lui Iis. 13, 23) incãtu se nu-i fi potutu comunicã acést'a convorbire?! Acést'a nu credu se o pòta sèu se aiba curagiulu cine-va a o sustinenea.

b) Ca acést'a scena nu ocu la Sinopticii, si cá la acesti'a Nicodimu e necunoscutu, nu este nici o cauza carea sa ne indreptatiesca a suspiti-onã evangeliã lui Ioanu. Dèca amu luã acést'a de cinosura, atunci tôte patru evangeliile aru trebui respinse, cãci nici sinopticii, pre lãnga tóta uniformitatea lor, nu raportèze toti intr'o forma tóta evenimentele; si la ei aflãmu o scena descrisa de unulu si trecuta cu vederea de ceilalti doi, sèu un'a scrisa de doi, si neamintita de alu treilea precum, ceea ce aflãmu la Luc'a 21, 1. — 4 si Marcu 12, 41 — 44 la Mateiu lipsesce; asemenea ce ne narèza Mat. 20, 20 = 3. Marcu 10, 35 — 40 lipsesce la Luc'a, si ce aflãmu la Luc'a 9. 51. — 56. 16, 19 — 31 lipsesce la Mateiu si Marcu, si multe altele insemuate de unulu sèu doi, si trecute cu vederea de ceilalti doi sèu de alu treilea. Sc respingu pentru aceste evangeliile? nu! ele se suplinescu un'a pre alt'a! Si in ce raportu stau sinopticii intre sine, in acelu raportu sta si Ioanu cãtra Sinopticii. Nu numai pre

lui Ioanu, amu fi necesitati a concede; pentru ca Iis. cá judeu dupa datin'a religiòsa a judeiloru trebuiã sa-si faca acést'a datorintia pre carea insusi o confirma dicãndu la Mat. 5, 17: „sa nu cugetati ca amu venit sa stricu legea sèu prorocii, n'amu venit sa o stricu ci sa o plinescu.“ —

Dèca inse chiaru asiã de tare ne arde la talpe, de voimu cu ori ce pretiu a sci si caus'a pentru carea evangelistii sinopticii nu amintiescu activitatea lui Iisusu in Ierusalimu, pre Nicodimu si Lazaru (celu din Bethaniã), acést'a ne fiindu notata nici de evangelisti, si nici de sãntii parinti; nu o putemu aflã de cãtu in modu rationalu, — subjectivu — Dela mine vorbescu. —

Precur: ascultatorii lui Iis. (poporulu evreiescu in genere) se impartiau in dòue caste: in poporulu simplu, necarturariu dela tièra, si in carturarii (preoti leviti, archiereii, boieri etc.) cu centrulu in Ierusalimu: astufeliu doctrinele lui Iisusu, au fostu si au trebuit sa fia acomodate acestor dòue caste ale populatiunei evreiesci.

De aci de o parte: doctrinele populare, esemple, parabole, la cari poporulu dupa natur'a si capacitatea sea este numai passivu, Iis. cá invetiatoriulu activu; de alta parte: doctrinele in sensu mai inaltu, custatòrie din dispute asupr'a scripturei, la cari carturarii iau parte activa provocatòrie. (Va urmã)

Mai incolo, porunc'a sa li-o dea cu linisce si cu blandetie, ca sa nu traga asupr'a ei ur'a copiiloru.

Din contra, porunc'a primita sa o implinesca copiii de buna sema. Invetiatoriulu sa nu fia nepasatoriu, candu vede, ca porunc'a, ce a dat'o, nu o baga unii scolari in sema, iera altii nu o asculta; ci sa tiena stensu, ca toti scolarii sa pazesca poruncile, ce li le-a datu.

4. Prin acea, ca da inv. eleviloru sei porunci, dupa cari au sa-si indrepteze acestia faptele si lucrările lor, destépta in ei simtiulu de ascultare.

Acestu simtiu trebuesce desvoltatu si nutritu in elevi. Si acést'a o va poté face invetiatoriulu numai staruindu cu deadinsulu, ca elevii sa implinesca nesmintitu poruncile, ce li le da.

Din contra, invetiatoriulu, care este nepasatoriu, candu nu implinescu elevii poruncile, ce li le-a datu, prin acést'a face, de slabesc simtiulu de ascultare alu eleviloru abia desceptatu.

Apoi déca se deprindu elevii, a nu ascultá de invetiatoriu, atunci nu le mai poté impartasi acést'a cu succesu nici cultura, nici educatiune.

5. Déca va dá invetiatoriulu porunci fára de nici unu scopu, ori nechiare, incátu sa nu póta sci copiii, ca ce au sa faca, ori porunci, pre cari nu suntu copiii in stare sa le implinesca, prin acést'a 'si va face urmatioriulu seu, adeca: — astu-feliu de porunci se va vedé silitu, a si le ignorá ori a si le retrage.

Mai incolo, intre poruncile fára scopu se potu socoti si opririle cele fára scopu, adeca opriri dela fapte cu totulu necunoscute copiiloru.

Deci sa oprésca inv. pre copila numai de a nu repeti necuviintia facuta, pentru ca la din contra in locu de moralistu, se face — chiaru demoralisatoriu de copii.

6. Indata ce vedu copiii, ca invetiatoriulu si-a retrasu o porunca, astépta sa-si retraga si porunc'a, care li-o va dá dupa aceea. Déca inse pre acést'a nu si-o retrage invetiatoriulu, atunci — incepu unii copii a plange, altii a face sgomotu ori chiaru a i se opune.

In modulu acést'a ascultarea din inim'a copiiloru, dara totu de odata si autoritatea invetiatoriului decadu

7. Déca a dechiaratu inv. eri o fapta óre-carea de buna si a poruncitu copiiloru, sa o faca; adi inse nefacendu-o copiii, o lasa nefacuta; — séu déca o fapta a dechiaratu-o eri de rea si asiá a opritu-o; adi inse vede, ca iera a seversitu-o vre-unu scolariu, dara 'lu lasa nebagatu in sema: — prin acést'a inv. incurca mintea copiiloru, incátu nu mai potu sci cu securitate, ce este bine si ce este rev. Si asiá confundandu-se copii prin negrigea si neconsecintia invetiatoriului, 'i iau vorbele si poruncile in nume de povesti ori dreptu glume, se tempescu, se desfrenéza, 'si perdu increderea in densulu, nu-lu mai stiméza, nu-lu mai respectéza, nu mai punu temeiu pre cuventulu densului, nu-lu mai asculta nici — chiaru elevii mai buni.

8. Luandu inv. numai pre unii scolari la dare de sema, de i-au implinitu poruncile date, iera pre cutare séu cutare copilu nu, prin acést'a s'aru face vinovatu inaintea copiiloru de omu nedreptu.

Apoi cá omu nedreptu va fi inv. hulitu si defaimatu nu numai de cátra elevii sei, ci inca si de cátra parintii acestor'a.

9. Invetiatoriulu, care va avé nenorocirea a nu 'si mai poté sustiené autoritatea sea fatia cu elevii sei; — nu va mai poté cultivá, nici educá vre-odata vre-unu elevu.

Atunci numai — sa esa din scóla, sa se lase de sarcin'a invetiatorésca si sa-si caute de norocu pre alta cale.

C. Alte midilóce disciplinari.

S'au aretatu, cumca copiii adeseori 'si uita, ca trebuiescu sa faca, ce li s'a poruncitu: séu ca, deprinsi fiindu la fapte rele, nu voiescu sa faca, ce li s'a poruncitu ori ce le este prescrisu, si asiá — seversiescu fapte, cari suntu in contr'a ratiunei, va se dica in contr'a lezei.

1. Medilóce intetitorie:

amintirea, dojan'a, amenintiarea, pedéps'a. Aici s'a aretatu, ca:

Pedepsele sa fia corespundetorie gresieleloru comise. Care pedepse suntu concese invetiatoriulu. Scopulu pedepselor. Invetiatoriulu sa fia atentu la impresiunea, ce a facutu pedéps'a asupr'a elevulu pedepsitu.

Fatia cu acestea s'au propusu intrebările urmatórie;

1. Este de ajunsu, a spune numai copilulu gresitu, ca trebuia sa pazesca porunc'a ori legea data?

2. Dupa ce a convinsu inv. pre elevu, ca fapt'a, care a facut'o acést'a, a fostu in contr'a lezei, dara copilulu iera gresiesce, indata sa aplice asupr'a acestuia medilóce mai aspre?

3. Cum va poté indreptá inv. pre elevulu dedatu, a veni la scóla cu ocupatiunea nefacuta, cu lectiunea neinvetiata?

4. Cum va poté indreptá pre elevulu dedatu, a se bate cu alti copii, a acúsá, a minti ori a si furá?

5. Gresielele seversite afara din scóla sa le publice invetiatoriulu eleviloru in clase, si pre elevulu gresitu sa-lu pedepsésca in fati'a celoru-alalti? (Va urmá.)

Varietáti.

(†) Alessandro Lebu sen., din comun'a Cacov'a lánga Sabiiu, au reposatu in 10/22 Novembre a. c. Cu acestu barbatu au trecutu iérasu din viétia unulu dintre acei rari economi din marginimea nóstra, carele in tóta viétia sea frumósa de 82 ani au fostu unu modelu alu moralitáti si religiositáti plinu de zelu pentru cele bune, pre lánga o modestia laudabila, cu cari si-au castigatu stima generala. Cá jude comunalu multi ani au condusu comun'a Cacov'a in ordinea cea mai buna, cá titoru alu bisericeii de acolo in mai multi ani au adusu averea bisericeii dela nimic'a la o stare considerabila prin o intielépta administratiune, cu carea in tóte afacerile lui economice s'au distinsu; iera in fine vediendu lipsele scólei nóstre confessionale din Cacov'a au creatu pentru aceea unu fondu scolariu de 1000 fl. din banii sei proprii inca fiindu in viétia, refusandu de a se publicá acestu actu marinosu in decursulu viétiei lui, cáci nu pentru lauda, ci pentru a face bine — cum dicea elu — au seversitu actulu. Vecinic'a lui pomenire!

** (Necrologu). La 20 Novembre n. a reposatu in Vien'a Franciscu V, archiduce de Austri'a, ultimulu descendinte barbatescu din cas'a Este. Cu densulu se stinge o familia, care a datu multi si distinsi barbati de statu, soldati bravi si protectori generosi a artelor si sciintieloru.

Reposatulu duce Franz de Moden'a, care a domnit in Modena 13 ani, a disparutu de pre bin'a politica la 1859, specialu dela 1862 candu s'a disolvatu armat'a sea, numele seu apareu numai in modu sporadicu. De atunci incóce densulu se tienu numai de viétia sociale a metropolei imperiale. Politica pre fatia n'a mai facutu, a jocatu inse dupa culise câte unu ról din cându in cându. Cu densulu dispare nu numai descendentulu unei vitie domnitórie stralucite, ci si

celu mai aprigu si neobositu apertoriu alu principiulu legitimitáti. Densulu a statu in raportu intimu cu Chambord si Don Carlos.

** Bibliografia. Amu anunciatu déjà cetitoriloru dice „Romanulu“ placut'a scire ca d. Emile Picot va incepe la 1 Novembre st. n., unu cursu de limb'a romana la „scóla de limbi orientale vii“ din Parisu, scóla unde se prepara viitorii consuli francesi pentru Austro-Ungari'a, Epiru, Tesali'a, Albani'a, Macedoni'a etc. Astadi avemu oca siune de a inregistrá unu altu faptu, totu atátu de imbucuratoriu, din partea eruditulu filo-romanu. In Nr. 3 alu revistei de antropologia (care apare sub directiunea dlui P. Broc'a) d-sea a publicatu, acum câte-va septamâni, unu studiu fórte interesantu intitulatu: români din Macedoni'a.

Acést'a lucrare — de o importantia necontestabile pentru sciintia in genere, dara de unu interesu deosebitu pentru noi romanii — se distinge nu numai prin documentele si datele ce produce, ci si prin precisiunea si elegantia cu care e scrisa.

Adi mai multu decâtu ori cându, e tempulu de a ne numerá, de a ne cunóce cine si cáti suntemu; adi cându principiulu de ginte si natiunalitate incepe si trebue se fia temeiu unei politice sanetóse; adi cându evenimentele ce se petrecu in Turci'a atragu asupr'a popóreloru din peninsula balcanica — pentru vigórea ce desvólta si pentru suferintiele ce au induratu — atentiunea si simpatiele intregulu continentu, adi in fine. cându preste unu milionu de români suntu cá si uitati de ceilalti frati ai lor si parasiti de propagand'a clerulu greco, care pre fia care di se silesce ai desnationalisá.

Din partene, multiamimu cu caldura distinsulu invetiatiu d. Picot, care cu atát'a sciintia si seriozitate nu pregeta a ne face cunoscuti in occidente. Scrierea d-sele despre Dialectulu romanu din Banatu e o lucrare limbistica si filologica care a atrasu asupr'a-i atentiunea tuturor invetiatiloru cari se ocupa cu diferitele idiome romanice.

Totu-odata suntemu convinsi, ca fiecare din noi se va grabi a-si implini o adeverata datoria procurandu-si si studiandu acést'a scriere, care ne intereséza da dreptulu si care fiindu tiparita in brosiuri,* va poté fi pusa cu inlesnire la dispositiunea fia-cáruia prin librarii principali din Bucuresci, cá d. Socec de exemplu.

* (Monumentu pentru Boccaccio) Orasielulu Certaldo in Toscana a decisu se puna la cas'a de acolo, in care s'a nascutu Giov. Boccaccio o tabla de marmoru si sa-i radice in piatia o statua de marmoru. La 21 Decembre se va serbá cintenariulu marelui novelistu italianu.

*) Editur'a Ernest Leroux. Parisu 28 Rue Bonaparte.

Burs'a de Vien'a.

Din 11/23 Novembre 1875.

Table with 2 columns: Item and Amount. Rows include Metalicele 5%, Imprumutulu nationalu 5%, Imprumutulu de statu din 1860, Actiuni de banca, Actiuni de creditu, London, Obligatiuni de desdaunare Unguresci, Temisioreno, Ardelenesi, Croato-slavone, Argintu, Galbinu, Napoleonu d'auru (poli).

Nr. 265.—1875.

Concursu.

In urm'a inaltei ordinatiuni a prea Venerabilulu Consistoriu archidicesanu din 8 Augustu Nr. 2268 a. c. la veduvit'a parochia gr. orientala de clas'a III. din Gridu in protopresbiteratulu Fagarasiulu se deschide prin acést'a concursu cu terminu pâna la 30 Novembre a. c. st. v.

1. Emolumentele suntu pre lánga venitele stolari usitate dela 160 familii alesi câte 8 copuri de bucate; iera dela 42 familii mestecate pe jumetate.

2. Unu locu de samenatura agru de 3 galete.

3. O livadie de 4 cara de fenu la unu locu care se folosescu in totu anulu.

4. Folosirea erbii, din progadea bisericeii.

5. Tacs'a pasciloru cu câte 8 cr. dela tóta familia. Care tóte computele la olalta, aducu sum'a 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá postulu acést'a parochialu, au de a-si adresá concursule lor construite conformu statutulu organicu, pâna la terminulu aretatu la subscrisulu.

Fagarasiu in 18 Octobre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Petru Popescu, protop.

(3—3)

Concursu.

Devenindu a dóu'a parochie gr. or. de class'a III. din comun'a Toparci'a vacanta, spre ocuparea acestei statiuni se escrie concursu pâna in 30 Novembre 1875 st. v.

Emolumentele impreunate cu acést'a statiune suntu:

a) 11 jugere 297° de pamentu parte fanatie parte locu aratoriu

b) accidente stolare regulate dupa 205 familii, care computendu-se la olalta dau o suma de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune au a-si insinuá recoursele bine informate in sensulu statutulu organicu in terminulu prescrisu mai susu, la scaunulu protopopescu gr. or. alu tractulu Mercurea.

Comitetulu parochialu gr. or. Toparci'a in 5 Oct. 1875 st. v.

Presiedintele comitetulu.

Iacobu Greavu.

Ioanu Lepedatu.

notariu.

Ioanu Drocú,

adm. protopopescu.

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de parochu in comun'a bisericesca greco-orientale de class'a III. Minth'a cu fili'a Besanu se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 30 Novembre a. c. st. v.

Emolumentele acestei parochii suntu: folosirea portiunei canonice si venitele stolari usitate.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune, au a-si asterne pâna la terminulu indicatu suplicele lor, instruite in sensulu st. org. — la subscrisulu.

Dev'a 30 Octobre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Ioanu Papiu,

protopresbiteru.

(3—3)

Concursu.

Devenindu vacanta parochia gr. or. Bab'a de class'a III, se escrie concursu pâna la 30 Novembre a. c. cându va fi alegerea.

Emolumentele suntu:

1) 8 Jugere si 354 orgii aratoriu.

2) 4 Jugere 1456 orgi fenatiu.

3) 3 Jugere 716 orgi pasiune.

4) Dela o suta case dela fia-care casa o mertia mica de malaiu si dela tóta cas'a un'a di de lucru si stol'a indatinata dela serviciile preotiesci dupa cum s'a staveritu de comissiunea ambulanta.

Doritorii de a cáscigá acestu postu de preotu au sa-si inaintedie recoursele lor la subscrisulu scaunu protopresbiterale, sa fia teologi absoluti, pâna la terminulu indicatu:

Cs. Giurgesti in 16/10 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Bodea,

protopopu.

(2—3)